

(Міжнародний фонд «Відродження»)

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ ТА КОМУНІКАЦІЯ
на виконання норм Угоди про асоціацію щодо права інтелектуальної власності
(анотація, повну версію можна отримати у авторів проекту)

Лариса Старікова, В'ячеслав Соловійов, Артур Лі

Проблема

Проведення дебатів в регіонах з питань стандартів на продукцію, санітарного та фітосанітарного благополуччя, запровадження інновацій в контексті розвитку сільських територій засвідчило, що українська влада та суспільство прагнуть технологічного оновлення та інноваційного розвитку національної економіки, і, в тому числі, сільських територій. Гармонізація національного законодавства у сфері права інтелектуальної власності в контексті Глави 9 Розділу IV Угоди про асоціацію надає необхідне підґрунтя для зрушення теми інноваційного розвитку сільських територій з мертвої точки. Однак дійсно масовим цей процес стане лише тоді, коли буде забезпечена дієва інституційна спроможність для фіксації і охорони прав інтелектуальної власності у відповідності до норм міжнародного, європейського і гармонізованого з ним національного права. В контексті реалізації політики дерегуляції, з відходом держави від виконання невласних їй функцій, питання створення дієвої ринкової та демократичної інституції з фіксації та охорони права інтелектуальної власності на виконання положень Угоди про асоціацію набуває виключно актуального значення.

Стан справ

Новітня історія України демонструє цілу низку спроб створення інституціональних спроможностей для забезпечення інноваційного розвитку економіки і охорони права інтелектуальної власності. У складі центральних органів виконавчої влади в 90-х роках функціонували Держкомітет науки і техніки, Держкомнауки, Держпатент. В наступному цими питаннями опікувалися Державне агентство інвестицій та інновацій (ліквідоване в 2011 році), Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (ліквідоване в 2015 році), Державна служба інтелектуальної власності (ліквідована в 2016 році). Однак жодна з цих спроб не справила значного впливу на переведення функціонування економіки на інноваційні рейки та зміцнення інституту інтелектуальної власності.

Натомість спільними зусиллями громадськості та органів влади була сформована цілком сучасна законодавчо-нормативна база у сфері права інтелектуальної власності: Книга 4. Інтелектуальна власність Цивільного кодексу України та унормування економічного статусу об'єктів інтелектуальної власності на рівні законів "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", "Про оцінку майна та майнових прав" стандарти бухобліку та оцінки об'єктів права інтелектуальної власності, низки нормативних документів Міністерства фінансів і Фонду державного майна України щодо економічного статусу об'єктів права інтелектуальної власності. На даному етапі у відповідності до урядового Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію (стр.58-143) усуваються останні неузгодженості між законодавством України та ЄС. Однак все це лишається "мертвим вантажем", оскільки відсутні ринкові і демократичні інститути охорони і реалізації права інтелектуальної власності суб'єктами господарювання і громадянами України.

З іншого боку, після 2014 року Україна перейшла до нової фази розвитку ринку. Держава вже досить давно відмовилася від втручання в справи суб'єктів господарства на рівні підприємств. Тепер вона відходить від втручання в економічну діяльність на інфраструктурному рівні. Яскравим прикладом того, що цей процес торкається також і сфери інтелектуальної власності є роздержавлення Українського агентства з авторських та суміжних прав (УААСП). Роздержавлення іншої профільної державної установи ДП "Укрпатент" є лише справою часу. Як і в інших сферах (наприклад стандартизація і сертифікація, санітарне та фітосанітарне благополуччя) вакуум, який залишається після відходу держави, повинен бути заповнений сучасними демократичними інститутами, які на практиці реалізують політику, норми і принципи євроінтеграції.

Заходи на виконання означених вище завдань, зокрема, можуть включати розробку концепції реалізації положень Статті 6 Розділу II, Глави 9 Розділу IV, Глави 17 Угоди про асоціацію "України-ЄС" організаціями громадянського суспільства, положень про окремі такі організації та інструменти їхньої діяльності на захист та охорону права інтелектуальної власності та його економічного статусу.

В Україні вже довгий час ведеться широка систематична просвітницька робота з популяризації норм національного законодавства у сфері інтелектуальної власності (наприклад на базі НДІ інтелектуальної власності Національної академії правових наук, НДЦ судової експертизи з питань інтелектуальної власності), у тому числі на рівні початкової школи. В рамках низки програм міжнародної технічної допомоги також надаються поглиблені знання про право інтелектуальної власності і його реалізацію в міжнародному та європейському правовому і ринковому просторі (наприклад щойно завершена програма тренінгів рівня В програми CISEP). Однак робота з практичної охорони права інтелектуальної власності, а особливо його економічного статусу, на даному етапі в Україні майже не ведеться.

Мета проекту

Формування інституційної спроможності для реалізації права інтелектуальної власності і його економічного потенціалу суб'єктами господарювання, громадянами, організаціями громадянського суспільства України у відповідності до міжнародних політик та практик в контексті виконання норм Статті 6 Розділу II, Глави 9 Розділу IV, Глави 17 Угоди про асоціацію "України-ЄС" і поширення інформації серед зацікавлених кіл про нові можливості.

Цільова аудиторія

- фахівці широкого кола спеціальностей, у тому числі аграрного та харчового виробництва, які є авторами оригінального виробничого та/або управлінського ноу-хау;
- юридичні та адвокатські компанії, які спеціалізуються на захисті прав у сфері інновацій;
- представники бізнесу, у тому числі керівники аграрних та харчових підприємств, які прагнуть запровадження інновацій,
- представники організацій громадянського суспільства, у тому числі ті, які займаються правоохоронною діяльністю, сприянням розвитку бізнесу,
- представники органів влади, у тому числі представники департаментів агропромислового розвитку облдержадміністрацій.

Проектна діяльність

В межах проекту планується розробити концепцію інституційного забезпечення реалізації права інтелектуальної власності і його економічного статусу в контексті євроінтеграції, започаткування роботи Центру охорони права інтелектуальної власності з підтримки Реєстру прав інтелектуальної власності і його економічного статусу та провести презентацію цього інституційного механізму на виконання норм Статті 6, Глави 9 Розділу IV та Глави 17 Розділу У Угоди про асоціацію на базі чотирьох регіональних торгово-промислових палат.

Очікувані результати

Проект дозволить активізувати діяльність низки верств українського суспільства на практичну реалізацію положень Глави 9 Розділу IV та Глави 17 Розділу У Угоди про асоціацію шляхом надання інструменту охорони права інтелектуальної власності та фіксації його економічного статусу. Автори об'єктів інтелектуальної власності отримують механізм охорони своїх прав та фіксації їх економічного статусу.

Представники бізнесу, найперше – керівники аграрних та харчових підприємств, які прагнуть запровадження інновацій, отримують інструмент пошуку інформації про останні технологічні та управлінські напрацювання та механізм фіксації правового та економічного статусу об'єктів права інтелектуальної власності. Це дозволить їм залучати кредитно-інвестиційні ресурси для запровадження інвестицій.

Представники організацій громадянського суспільства, найперше ті, які займаються правоохоронною діяльністю, отримують нову для себе інформацію про механізми упередження порушення прав інтелектуальної власності і відповідних економічних прав авторів і зможуть використовувати її на практиці.

Представники органів влади – найперше посадовці департаментів агропромислового розвитку облдержадміністрацій, отримають інформацію про інструменти прискорення інноваційного розвитку аграрного сектору і підприємств харчової промисловості, спираючись на які вони зможуть більш ефективно виконувати свої функції з прискорення економічного розвитку і регіонах.

В короткостроковій перспективі

Проект дозволить активізувати діяльність низки верств українського суспільства на практичну реалізацію положень Статті 6, Глави 9 Розділу ІУ, Глави 17 Розділу 17 Угоди про асоціацію шляхом надання інструменту для практичної реалізації права інтелектуальної власності представників таких верств, у тому числі в економічного.

Фахівці широкого кола спеціальностей, у тому числі аграрного та харчового виробництва, які є авторами оригінального виробничого та/або управлінського ноу-хау отримають можливість зафіксувати своє право інтелектуальної і його економічних статус. Учасники 4-х заходів у регіонах (принаймні 20 осіб, які є авторами творчого доробку) прямо під час заходу зможуть надати інформацію про свої об'єкти права інтелектуальної власності для їх занесення до Реєстру.

Представники бізнесу, у тому числі керівники аграрних та харчових підприємств (принаймні 20 осіб), які прагнуть запровадження інновацій, отримають інформацію про те, як знайти потрібну їм інформацію про останні технологічні та управлінські напрацювання, яким чином обліковувати такі об'єкти та використовувати їх для отримання кредитів та інвестицій.

Представники організацій громадянського суспільства (принаймні 20 осіб), у тому числі ті, які займаються правоохоронною діяльністю, сприянням розвитку бізнесу, отримають нову для себе інформацію про порушення прав інтелектуальної власності, які стоять на заваді інтелектуального та духовного розквіту України, зможуть надалі використовувати отриману інформацію в своїй роботі та поширювати інформацію про інструменти практичного захисту права інтелектуальної власності і його економічного статусу.

Представники органів влади, у тому числі представники департаментів агропромислового розвитку облдержадміністрацій (принаймні 20 осіб), отримають нову для себе інформацію про інструменти прискорення інноваційного розвитку аграрного сектору і підприємств харчової промисловості, спираючись на яку вони надалі зможуть більш ефективно виконувати свої функції з реалізації державної політики у сфері розвитку аграрного сектору і підприємств харчової промисловості.

Загалом принаймні 80 осіб отримають інформацію безпосередньо під час проведення заходів разом з практичними посібниками з охорони права інтелектуальної власності і його економічного статусу в контексті реалізації положень Статті 6, Глави 9 Розділу ІУ, Глави 17 Розділу 17 Угоди про асоціацію для її подальшого поширення в своїх цільових аудиторіях. В електронному вигляді по соцмережам та цільовим відправленням буде охоплено не менше ніж 20 тисяч осіб, яким практичний посібник буде надісланий в електронному вигляді.

Довгострокові результати

В довгостроковій перспективі створена в рамках проекту інституційна спроможність з для фіксації і охорони прав інтелектуальної власності у відповідності до норм міжнародного, європейського і гармонізованого з ним національного права дозволить належним чином, у тому числі економічним, реалізувати інтелектуальний та духовний потенціал українського суспільства. Практичний інструмент для фіксації та охорони права інтелектуальної власності і його економічного статусу дозволить сформувати позитивний інвестиційний і інноваційний імідж України, стане інструментом для підвищення ступеню залучення українських фахівців та вчених до програм міжнародного співробітництва з питань науки та техніки, у тому числі в рамках програм КОСМЕ та ГОРИЗОНТ.